

บทที่ 5 ✓

สรุป อภิปรายผล และ เสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยในเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารและความทันสมัย
 ของผู้นำท้องถิ่นครั้งนี้ เป็นการวิจัยที่เลือกศึกษาเฉพาะผู้นำท้องถิ่น ที่เข้าศึกษาในหลักสูตร
 ประกาศนียบัตรวิชาการปกครองท้องถิ่น รุ่นที่ 1 ของมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ทั้ง
 ผู้ที่เรียนสำเร็จการศึกษาตามหลักสูตรแล้ว และผู้ที่ยังลงทะเบียนในภาคการศึกษาที่ 1
 ปีการศึกษา 2527 เพื่อศึกษาตามหลักสูตร จำนวนทั้งสิ้น 727 คน โดยผู้วิจัยได้ส่งแบบ
 สอบถามไปให้ทางไปรษณีย์ถึงที่อยู่ของกลุ่มตัวอย่างทุกคน ปรากฏว่า ได้รับแบบสอบถาม
 คืนกลับทั้งสิ้น 585 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 80.47 ของกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์
 ของการวิจัยไว้ดังนี้ คือ

1. เพื่อทราบพฤติกรรมการสื่อสารและความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่นที่
 เข้าเรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการปกครองท้องถิ่น รุ่นที่ 1
2. เพื่อทราบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรด้าน อายุ ระดับการศึกษาเดิม
 การติดต่อกับสังคมภายนอก การสื่อสารระหว่างบุคคล การเปิดรับสื่อมวลชน กับความ
 ทันสมัย ของผู้นำท้องถิ่นที่เข้าเรียนในหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาการปกครองท้องถิ่น
 รุ่นที่ 1

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้แบ่ง
 การวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน กล่าวคือ ในส่วนที่เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์
 ข้อที่ 1 ผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา ด้วยค่าร้อยละ สำหรับส่วนที่เป็นการ
 วิเคราะห์ เพื่อทราบความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผู้วิจัย
 ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่า ไคสแควร์ ค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าสหสัมพันธ์แบบพาเซี่ยล
 ตลอดจนการใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณแบบขั้นบันได เพื่อให้ได้คำตอบว่าตัวแปรใดที่มี
 ดัชนีการพยากรณ์ความทันสมัยสูงที่สุด

สรุปผลการวิเคราะห์พฤติกรรมการสื่อสารของผู้นำท้องถิ่น

ก. การเปิดรับสื่อมวลชน ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับปานกลาง ผู้นำท้องถิ่นที่เปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูงส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 42 - 49 ปี มีระดับการศึกษาเดิม ในระดับ ป.1 - ป.4 มีการสื่อสารระหว่างบุคคลและการติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับปานกลาง ส่วนผู้นำท้องถิ่นที่มีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับต่ำ ส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่อยู่ในช่วงอายุ 17 - 41 ปี มีระดับการศึกษาเดิมในระดับ ป.1 - ป.4 มีการสื่อสารระหว่างบุคคลและการติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับต่ำ

สื่อมวลชนที่ผู้วิจัยเลือกศึกษา คือ สื่อหนังสือพิมพ์ วิทยุกระจายเสียง และวิทยุโทรทัศน์ นั้นพบว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อมวลชนทั้ง 3 ชนิดเหมือนกัน กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่จะอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ และดูโทรทัศน์ประมาณสัปดาห์ละ 1 - 2 ครั้ง นอกจากนั้นยังพบข้อมูลที่น่าสนใจมากก็คือ จากผลการวิจัยพบว่า มีจำนวนผู้นำท้องถิ่นที่ไม่เปิดรับสื่อทั้ง 3 ชนิดน้อยมาก หากจะพิจารณาแนวโน้มของการเปิดรับสื่อมวลชน ในลักษณะของความบ่อยครั้ง และระยะเวลาที่ใช้ในการเปิดรับสื่อก็จะพบว่า ผู้นำท้องถิ่นกลุ่มนี้ได้รับการพัฒนาไปในแนวทางที่พึงประสงค์แล้ว ในการวิจัยครั้งนี้พบว่า หนังสือพิมพ์ที่ผู้นำท้องถิ่นนิยมอ่านมากที่สุด คือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ซึ่งเป็นหนังสือพิมพ์ที่มียอดการจำหน่ายสูงที่สุดของประเทศ สำหรับช่วงเวลาที่ผู้นำท้องถิ่นนิยมรับฟังวิทยุมากที่สุดคือช่วงเวลา 05.00 - 08.00 นาฬิกา และนิยมรับชมโทรทัศน์ในช่วงเวลา 20.00 - 23.00 นาฬิกา ในด้านความเชื่อถือที่ผู้นำท้องถิ่นมีให้กับสื่อแต่ละประเภทนั้น พบว่า เมื่อมีการรายงานข่าวที่ไม่ตรงกัน เกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในเมืองหลวง ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่จะเชื่อการรายงานข่าวของเจ้าหน้าที่ทางราชการมากกว่าการรายงานข่าวจากสื่อมวลชน

ข. การสื่อสารระหว่างบุคคล ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีระดับการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับปานกลาง ผู้นำท้องถิ่นที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับสูงส่วนใหญ่มักเป็นผู้มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี และมีระดับการศึกษาเดิมในชั้น ป.1 - ป.4 ส่วนผู้นำท้องถิ่นที่มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับต่ำส่วนใหญ่มักเป็นผู้มีอายุอยู่ในช่วงระหว่าง 17 - 41 ปี และ 42 - 49 ปี และมีระดับการศึกษาเดิมในชั้น ป.1 - ป.4 เช่นกัน

บุคคลที่ผู้นำท้องถิ่นมีการพูดคุยด้วยมากที่สุดคือ เพื่อนบ้านและญาติ ๆ รองลงมา ได้แก่ เจ้าหน้าที่สาธารณสุข พัฒนาการตำบล เกษตรตำบล พัฒนาการอำเภอ และเกษตรอำเภอ ตามลำดับ

ค. การติดต่อกับสังคมภายนอก ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีระดับการติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับปานกลาง ผู้นำท้องถิ่นที่มีระดับการติดต่อกับสังคมภายนอกสูง ส่วนใหญ่มักเป็นผู้มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี มีระดับการศึกษาเดิมในชั้น ป.1 - ป.4 ส่วนผู้ที่มีการติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับต่ำส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีอายุ 17 - 41 ปี มีการศึกษาชั้น ป.1 - ป.4 เช่นกัน การเดินทางไปในแหล่งความเจริญ หรือการติดต่อกับสังคมภายนอกนี้ ได้แก่ การติดต่อกับอำเภอ การติดต่อกับจังหวัดอื่น และการติดต่อกับเมืองหลวง กลุ่มผู้นำท้องถิ่นที่ศึกษา พบว่า มีจำนวนน้อยที่มีโอกาสได้เดินทางไปเมืองหลวง จากผลการวิจัยพบว่า มีผู้นำท้องถิ่นจำนวนเพียงร้อยละ 38.6 เท่านั้น ที่ได้มีโอกาสเดินทางไปเมืองหลวง

สรุปผลการวิเคราะห์ความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น

ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่มีความทันสมัยในระดับปานกลาง จากผลการวิจัยโดยใช้แบบทดสอบในการวัดความทันสมัยเป็นคำถาม 14 ข้อ ปรากฏว่า ผู้นำท้องถิ่นส่วนใหญ่ได้คะแนน 12 จากคะแนนเต็ม 14 และค่าเฉลี่ยของคะแนนในเรื่องความทันสมัยของกลุ่มผู้นำท้องถิ่น คือ 11.39 นับว่าเป็นคะแนนที่น่าพอใจ เมื่อเปรียบเทียบกับคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มอาจารย์ในระดับมหาวิทยาลัย ซึ่งทำแบบทดสอบเดียวกันนี้ได้คะแนน 13.3 และกลุ่มชาวนายากจนได้คะแนนเฉลี่ย 6.00 ในการทำแบบทดสอบเดียวกัน (ดูรายละเอียดในภาคผนวก ข. หน้า 91)) จากการวิจัยพบว่า ผู้นำท้องถิ่นที่มีความทันสมัยในระดับสูงและระดับต่ำจำนวนใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นที่มีความทันสมัยในระดับสูงมีจำนวนร้อยละ 14.5 และผู้นำท้องถิ่นที่มีความทันสมัยในระดับต่ำมีจำนวนร้อยละ 25.5 ผู้นำท้องถิ่นที่มีความทันสมัยในระดับสูงส่วนใหญ่มักเป็นผู้ที่มีอายุในช่วง 42 - 49 ปี มีระดับการศึกษาเดิมในชั้น ป.1 - ป.4 มีระดับการสื่อสารระหว่างบุคคล การติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับปานกลาง และมีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับสูงหรือปานกลาง

ผู้นำท้องถิ่นที่มีความทันสมัยในระดับต่ำส่วนใหญ่มักเป็นผู้มีอายุระหว่าง 50 - 59 ปี มีระดับการศึกษาเดิมในชั้น ป.1 - ป.4 เช่นกัน มีการสื่อสารระหว่างบุคคลในระดับปานกลาง การติดต่อกับสังคมภายนอกในระดับต่ำ และมักมีการเปิดรับสื่อมวลชนในระดับต่ำ หรือปานกลาง

สรุปและอภิปรายผลความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่น

การวิจัยในส่วนที่เป็นความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับความทันสมัยของผู้นำท้องถิ่นนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาโดยแยกตัวแปร พฤติกรรมการสื่อสารออกเป็น การเปิดรับสื่อมวลชน การสื่อสารระหว่างบุคคล การติดต่อกับสังคมภายนอก นอกจากนั้นยังได้นำตัวแปรเรื่อง อายุ และระดับการศึกษาเดิม เข้ามาร่วมกันในการอธิบายคุณลักษณะความทันสมัย ผลการวิจัยเมื่อวิเคราะห์ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ (ดูรายละเอียดได้จาก บทที่ 1 หน้า 8) สรุปได้ว่า

1. การติดต่อกับสังคมภายนอก และการสื่อสารระหว่างบุคคลมีความสัมพันธ์กับการเปิดรับสื่อมวลชน อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ซึ่งสนับสนุนสมมติฐานข้อที่ 1 และสอดคล้องกับแนวความคิดของ โรเจอร์สที่พบว่า "บุคคลที่มีการติดต่อกับสังคมภายนอกมากจะเปิดรับสื่อมวลชนมาก" แต่จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ด้วยค่าไคแอสควร์ และค่าสหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษาเดิม กับการเปิดรับสื่อมวลชน พบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ อาจเป็น เพราะลักษณะเฉพาะกลุ่มของประชากรกลุ่มนี้ ไม่ค่อยมีความแตกต่างกันในเรื่องของระดับการศึกษาเดิมและอายุ

2. ระดับการศึกษาเดิม การติดต่อกับสังคมภายนอก การสื่อสารระหว่างบุคคล มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 เป็นไปตามสมมติฐานและสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สรรค์วิ คชาชีวะ (13 : 327, 320) ซึ่งพบว่า "บุคคลที่มีระดับการศึกษาเดิม การสื่อสาร ระหว่างบุคคล และมีประสบการณ์ภายนอกสังคมที่สูง จะมีความทันสมัยในระดับสูงด้วย" การวิจัยครั้งนี้พบว่า อายุไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยอย่างมีระดับนัยสำคัญ ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้มีลักษณะ เช่น

เกี่ยวกับงานวิจัยที่เคยมีผู้ทำไว้ เช่น งานวิจัยของ สุริยา วีรวงศ์ อเล็ก อินเคลเลส และเดวิด สมิธ ซึ่งพบว่า "อายุไม่ใช่ข้อจำกัดของการพัฒนาบุคลิกภาพของบุคคล"

3. การเปิดรับหนังสือพิมพ์ การเปิดรับวิทยุโทรทัศน์ มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ยกเว้นการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง พบว่าไม่มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย กล่าวคือ ผู้นำท้องถิ่นที่มีการเปิดรับวิทยุกระจายเสียง ไม่ว่าจะมากหรือน้อยก็ตามไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความทันสมัย แต่เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วพบว่า การเปิดรับสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยเป็นค่าบวก เป็นไปตามสมมติฐานข้อ 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรรค์ศรี คุษาชีวะ ซึ่งพบว่า "การเปิดรับสื่อมวลชนไม่จำเป็นว่าการเปิดรับหนังสือพิมพ์ การเปิดรับวิทยุ หรือการเปิดรับโทรทัศน์ก็ตาม ต่างก็มีความสัมพันธ์กับความทันสมัย" (13 : 320)

4. ความสัมพันธ์ระหว่าง อายุ ระดับการศึกษาเดิม การติดต่อกับสังคมภายนอก การสื่อสารระหว่างบุคคล แต่ละตัวแปรกับความทันสมัย เมื่อยังมีได้ควบคุมความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อมวลชน จะแตกต่างกับค่าความสัมพันธ์ดังกล่าวเมื่อได้ควบคุมความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อมวลชน โดยค่าความสัมพันธ์จะมีค่าลดลง เมื่อมีการควบคุมความสัมพันธ์ของการเปิดรับสื่อมวลชนอย่างมีระดับนัยสำคัญ เป็นผลงานวิจัยที่สนับสนุนสมมติฐานข้อ 4 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ โรเจอร์สที่ว่า "การเปิดรับสื่อมวลชน เป็นตัวแปรแทรกที่ทำให้เกิดคุณลักษณะความทันสมัย" และงานวิจัยของ เกียท ยาดิฟ และ แอสครอฟ ซึ่งก็พบว่า "การเข้าถึงสื่อมวลชนทำหน้าที่เสมือนตัวแปรแทรกในแบบจำลองที่ทำให้เกิดความทันสมัย" เช่นเดียวกัน

5. การเปิดรับสื่อมวลชน เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายคุณลักษณะความทันสมัยได้ดีที่สุด เมื่อวิเคราะห์อย่างละเอียดว่าเป็นการเปิดรับสื่อมวลชนแขนงใด ก็พบว่า การเปิดรับหนังสือพิมพ์ เป็นตัวแปรที่สามารถอธิบายคุณลักษณะความทันสมัยได้มากที่สุด คือร้อยละ 16 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พัทณี เขยจรรยา (14 : 78) ซึ่งพบว่า "การเปิดรับข่าวสารมีความสัมพันธ์กับความทันสมัยโดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเปิดรับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์มีความสัมพันธ์กับความทันสมัยมากกว่าการเปิดรับข่าวสารจากสื่ออื่น"

ซึ่งก็มีลักษณะไม่แตกต่างไปจากงานวิจัยของแดเนียล เลินเนอร์ โรเจอร์ส. ราว และอิน เคล เลส ซึ่งต่างก็สรุปว่า "การเปิดรับข่าวสารมีผลทำให้บุคคลมีทัศนคติที่ทันสมัย"

ข้อเสนอแนะ

1. รัฐควรสนับสนุนให้ผู้นำท้องถิ่นได้มีโอกาสเปิดรับสื่อทางด้านหนังสือพิมพ์อย่างทั่วถึงโดยเท่าเทียมกัน โดยเร่งจัดทำที่อ่านหนังสือพิมพ์ประจำหมู่บ้านให้ทั่วทุกหมู่บ้าน และสนับสนุนด้านงบประมาณในการดำเนินการให้มีหนังสือพิมพ์ส่งไปยังที่อ่านหนังสือนี้เป็นประจำอย่างสม่ำเสมอ แม้ในท้องถิ่นที่ห่างไกล ทั้งนี้อาจทำได้โดยขอความร่วมมือจากฝ่ายเอกชน และผู้ประกอบการหนังสือพิมพ์เพื่อให้ได้จัดซื้อในราคาถูกลงกว่าราคาขายในตลาดทั่วไป หรือเป็นอภิชนันทนาการจากผู้ประกอบการกิจการหนังสือพิมพ์โดยไม่คิดมูลค่า

2. กลุ่มผู้ประกอบการด้านหนังสือพิมพ์ และนักหนังสือพิมพ์ทุกคน ควรได้ตระหนักถึงภาระหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ที่จะเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศให้มากขึ้น ด้วยการเสนอข่าวที่เป็นสาระประโยชน์ในการพัฒนาให้มากกว่าที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน ดังที่มีผู้แสดงความคิดเห็นไว้ในหนังสือ นิสิต นักศึกษา (36 : 19) ว่า

"แม้สภาพทางการเมือง เศรษฐกิจ จะเป็นโชครวนที่ผู้รัดหนังสือพิมพ์ ทำให้ขาดสิทธิ เสรีภาพและความเป็นตัวของตัวเองในการทำหน้าที่ฐานะฐานันดร 4 ได้อย่างเต็มที่และคล่องตัว แต่สิ่งหนึ่งที่จะชี้ขาดถึงคุณภาพหนังสือพิมพ์นั้นมีข้ออยู่ที่เงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น เพียงด้านเดียว แต่อีกสิ่งหนึ่งและน่าจะเป็นด้านที่ชี้ชัดด้วยคือ คนหนังสือพิมพ์นั่นเอง"

3. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ควรจัดทำสื่อเสริม เช่น รายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์ในช่วงเวลาที่ผู้นำท้องถิ่น เหล่านี้มีความพร้อม เช่น รายการวิทยุจัดในช่วง 05.00 - 08.00 นาฬิกา เป็นต้น

4. ควรได้มีการทำวิจัยในส่วนที่เกี่ยวกับตัวแปรที่จะเป็นดัชนีพยากรณ์คุณลักษณะความทันสมัยนอกเหนือจากที่ผู้วิจัยศึกษา เช่น ตัวแปร ด้านความห่างไกลจากแหล่งความเจริญ ฐานะทางเศรษฐกิจ คุณลักษณะความเป็นผู้นำ ตลอดจนวิธีการที่ทำการศึกษาและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

5. ควรได้มีการวิเคราะห์เนื้อหาจากหนังสือพิมพ์ที่มีบทบาทในการพัฒนา
คุณลักษณะความทันสมัยให้เกิดขึ้น

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย